

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

CLASA
a IV-a

CUPRINS

Competențe generale și specifice	6	Evaluare	49
Recapitulare inițială	8	Știu mai bine!	50
Evaluare inițială	11		
UNITATEA 1: CĂLĂTORIE SPRE ȘCOALA VIITORULUI			
Textul literar narativ. <i>Vlăduț și școala viitorului</i> , de Cosmin Perța	14	Textul descriptiv de tip portret. <i>Scorțișoară, un altfel de spiriduș</i> , de Andreea Răsuceanu	52
Ortografie și punctuație în redactarea de text	19	Organizatori grafici. Schema și tabelul	56
Inițierea și menținerea unui schimb verbal	20	Descrierea unui personaj de carte	57
Invitația	21	Adjectivul (întuire)	58
Textul literar narativ. <i>Emoțiile primei zile</i> , adaptare după R.J. Palacio	22	Textul descriptiv de tip portret. <i>Momo</i> , adaptare după Michael Ende	60
Formularea de solicitări formale și informale	26	Descrierea unui personaj de film	64
Oferirea de informații referitoare la mediul școlar	27	Redactarea unei descrieri de tip portret pe baza unui plan simplu	65
Organizatori grafici. Diagrama Venn	28	Recapitulare	66
Recapitulare	29	Evaluare	67
Evaluare	30	Știu mai bine!	68
Știu mai bine!	31		
Proiect	32	UNITATEA 4: SUB MANTIA IERNII	
UNITATEA 2: PE CĂRĂRI DE TOAMNĂ			
Textul literar narativ. <i>Castana din poveste</i> , adaptare după Octav Pancu-Iași	34	Textul informativ/nonliterar. <i>Emil Racoviță, naturalistul expediției Belgica</i> , de Andreia Petcu	70
Explorarea textului literar narativ. <i>Castana din poveste</i> , adaptare după Octav Pancu-Iași	38	Harta. Planul simplu al unui oraș	74
Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate.	39	Traseul turistic	76
Scrierea creativă	39	Textul literar narativ. <i>Crăiasa Zăpezii</i> , adaptare după Hans Christian Andersen	77
Substantivul (întuire)	40	Scrierea imaginativă pornind de la o bandă desenată	81
Textul literar narativ. <i>Aniversarea</i> , de Lavinia Braniște	42	Pronumele personal.	82
Explorarea textului literar narativ. <i>Aniversarea</i> , de Lavinia Braniște	38	Persoana, numărul și genul (întuire)	84
Povestirea unei secvențe dintr-o carte	47	Alte forme de pronume personal (întuire)	84
Recapitulare	48	Recapitulare	85
		Evaluare	86
		Știu mai bine!	87
		Proiect în echipă	88

UNITATEA 5: ÎN ATELIERUL INIMII

Textul liric. <i>Jocuri</i> , de Ana Blandiana	90
Explorarea textului liric. <i>Jocuri</i> , de Ana Blandiana	93
Verbul. Intuirea persoanei	94
Intuirea timpului verbului	96
Textul liric. <i>Casele</i> , de Matei Vișniec	97
Harta mentală	100
Cartea poștală	101
Scrierea unui text după un șir de ilustrații	102
Recapitulare	103
Evaluare	105
Știu mai bine!	106

UNITATEA 6: CU RUCSACUL PRIN LUME

Textul literar narativ. <i>Celălalt Tărâm</i> , adaptare după Sînziana Popescu	108
Relatarea unei întâmplări imaginate	112
Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate	113
Textul literar narativ. <i>Emil și detectivii</i> , de Erich Kästner	114
Cuvântul – parte de propoziție	118
Predicatul (intuire)	119
Subiectul (intuire)	120
Relația dintre subiect și predicat	121
Recapitulare	122
Evaluare	123
Știu mai bine!	124

UNITATEA 7: ÎNTÂMPLĂRI ÎN MIJLOCUL NATURII

Textul literar narativ. <i>România pitorească</i> , adaptare după Alexandru Vlahuță	126
Organizatori grafici. Scheletul de recenzie	129
Proiectul de documentare. Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia	130
Povestirea unei întâmplări trăite	131

Textul literar narativ. <i>Grădina fermecată</i> , adaptare după Frances Hodgson Burnett	132
Oferirea de informații referitoare la mediul extrașcolar	135
Propoziția. Relațiile simple dintre cuvinte.	
Subiectul și predicatul (consolidare)	136
Recapitulare	138
Evaluare	139
Știu mai bine!	140

UNITATEA 8: FRÂNTURI DIN COPILĂRIE

Textul descriptiv de tip portret.	
<i>Visătorul</i> , adaptare după Ian McEwan	142
Descrierea unui personaj imaginar	146
Povestirea unei secvențe dintr-o carte	147
Textul liric. <i>Copii eram noi amândoi</i> , de Mihai Eminescu	148
Participarea la interacțiuni orale.	
Exprimarea unei opinii	151
Scrierea unui e-mail și a unui mesaj text	152
Afișul	153
Recapitulare	154
Evaluare	155
Știu mai bine!	156

UNITATEA 9: CU GÂNDUL LA VACANȚĂ

Textul literar narativ. <i>Jocurile din spatele blocului</i> , adaptare după Adina Popescu	158
Textul descriptiv de tip portret. <i>Invizibili</i> , adaptare după Ioana Pârvolescu	162
Textul liric. <i>Zi de vară</i> , de George Topîrceanu	166
Recapitulare finală	169
Evaluare finală	172
Texte utilizate	174

RECAPITULARE. EVALUARE

Bun venit la școală!

◆ Citește cu atenție textul și rezolvă, pe caiet, cerințele date.

Toamna țesătoare

(fragment)

de Vasile Alecsandri

Toamna mândră, harnică
Și de bunuri darnică
A-mpărțit a ei comori:
Frunza-i **dat-au*** vântului,
Iar **roada*** pământului
Dat-o-au* la muncitori.

Dat-au în pentru **ștergare***
Și porumb pentru **coșare***
Plin de **ținte aurii***,
Și toți strugurii de vie
Pentru **dalba*** veselie
De la nunți și **cumătrii***.

Dat-au încă pentru coasă
Iarba-i verde și frumoasă
Care-n mai au înflorit;
Ș-a ei **paseri*** cântătoare,
Ș-a ei șiruri de **cucoare***
Tainicului* **Răsărit***.

Ș-au rămas, sărmana, goală,
Pe când **viforul*** se scoală
Aducând gerul de an! ...
Ce-a să facă* ea la iarnă?
Norii vin ca să aștearnă
Pe câmpii un lung **troian***.

1. Scrie câte un enunț în care să precizezi titlul și autorul textului citit.

Exemplu: Titlul poeziei este „Toamna țesătoare”.

2. Pornește de la textul poeziei și formulează întrebări cu începutul dat:

- Cine...? • Ce...? • Cum...? • De ce...?

Exemplu: Cine a împărțit comori?

3. Bifează varianta corectă:

a. Cum este descrisă toamna în poezie?

- ☒ mândră și harnică; ☐ tristă și leneșă; ☐ rece și întunecată.

b. Ce face toamna cu frunza?

- ☐ o păstrează în pom; ☐ o dă vântului; ☐ o pune pe pământ.

c. Cum este prezentată iarba în poezie?

- ☐ verde și frumoasă; ☐ uscată și galbenă; ☐ plină de flori uscate.

d. Ce se întâmplă la sfârșitul toamnei?

- ☐ vine gerul; ☐ soarele strălucește; ☐ apare curcubeul.

4. Completează enunțurile, folosind cuvintele de pe etichetele alăturate.

- Toamna țesătoare este o ____.
- Poezia este un text în ____.
- Versul este un ____ dintr-o poezie.
- Mai multe versuri grupate alcătuiesc o ____.

strofă

versuri

poezie

rând

5. Transcrie cuvintele din text care rimează cu cele date.

Model: harnică – darnică vântului – _____
ștergare – _____ coasă – _____

6. Explică folosirea semnului două puncte (:) în prima strofă.

VOCABULAR

dat-au (formă populară)
– au dat (corect: a dat).

roadă – recoltă.

dat-o-au – au dat-o.

ștergar – obiect textil tradițional (pânză, prosop sau față de masă).

coșar – construcție din împletitură de nuiiele pentru păstrarea porumbului.

ținte aurii – (aici) boabele de porumb, galbene precum aurul.

dalb – alb, curat, minunat.

cumătrie (corect: *cumetrie*) – petrecere organizată cu ocazia botezului unui copil.

paseri – păsări.

cucoare – cocori.

tainic – misterios, necunoscut.

Răsărit – (aici) Vest.

vifor – vânt puternic.

ce-a să facă – ce o să facă.

troian – grămadă de zăpadă.

7. Transcrie din versurile poeziei:

- două cuvinte care denumesc ființe, lucruri sau fenomene ale naturii;
- două cuvinte care arată însușiri ale ființelor, ale lucrurilor sau ale fenomenelor naturii;
- două cuvinte care exprimă acțiuni.

8. Imaginează-ți că toamna este o persoană. Scrie patru-cinci propoziții în care să o descrii: *cum arată, cum se poartă, ce face*.

9. Citește cu atenție invitația de mai jos și răspunde în scris la întrebări.

Dragă Toamnă,

Te invităm cu mare bucurie să participi la festivitatea de deschidere a noului an școlar, care va avea loc pe data de 8 septembrie, la ora 9:00, în curtea Școlii Gimnaziale Nr. 140.

Te rugăm să vii cu soare blând, frunze aurii și zâmbet domol, ca să ne însoțești în prima zi de școală.

Ne-ai lipsit și știm că, odată cu tine, revin ghiozdanele, emoțiile și bucuria de a învăța lucruri noi.

Te așteptăm cu drag!

Cu prietenie,
elevii clasei a IV-a

- Cui îi este adresată invitația?
- Cine trimite invitația?
- Pe ce dată și la ce oră va avea loc evenimentul?
- Unde se va desfășura festivitatea?

10. Scrie câte un enunț în care să incluzi fiecare expresie: *soare blând, frunze aurii, zâmbet domol*.

11. Identifică în invitația de la exercițiul 9 și transcrie:

- două cuvinte care denumesc lucruri;
- două cuvinte care denumesc acțiuni.

12. Imaginează-ți că Toamna a primit invitația. Scrie un răspuns din partea ei, în patru-cinci enunțuri. Începe invitația cu formula de adresare *Dragii mei*.

13. Scrie câte un cuvânt cu înțeles asemănător pentru: *bucurie, blând, domol, emoție, prietenie*.

14. Completează corespunzător spațiile libere:

- Toamna este un _____ (anotimp/ anotimpuri) frumos.
- Elevii au primit o invitație și sunt foarte _____ (fericit/fericiți).
- În prima zi de școală, toți au un _____ (zâmbet/zâmbete) larg.

15. Extrage două cuvinte care „se ascund” în cuvântul *învățare* și notează-le pe caiet.

Model: invitație → invit, ție

JOC DE ROL

GHICI CINE SUNT?

Imaginează-ți că este prima zi de școală. Alege un personaj dintre următoarele: *Toamna, un elev, o frunză, vântul, clopoțelul*. Descrie, în două-patru enunțuri, ce ai adus cu tine în prima zi de școală, ce ai văzut, ce ai auzit sau ai spus și ce ai simțit. Ceilalți colegi vor ghici despre ce personaj este vorba.

Exemplu: „Am venit la școală cu frunze aurii și miresme de gutui. M-am bucurat să văd copiii zâmbind. Le-am șoptit să fie harnici și să nu uite să se joace!” (Toamna)

◆ Citește cu atenție textul și rezolvă cerințele date.

Treizeci și doi de premianți

adaptare după Mircea Sântimbreanu

La 15 septembrie, în clasa a V-a se întâlniseră, în aceeași bancă, Sanda Prodan, care luase premiul III în clasa a IV-a A, și Gabriela Olteanu, de asemenea premianta a treia, dar în clasa a IV-a B. Cum fiecare se socotise nedreptățită de această clasificare, chiar din prima zi hotărâseră în secret, dar cât se poate de ferm, să ia premiul întâi anul acesta.

Și încă de a doua zi, această palpitantă întrecere a început. Mai întâi prin certuri mici:

— Sanda, tu știi care este primul rege care a folosit scobitoarea?

— Hamurabi.

— Tț.

— Tutmes al II-lea... Tatăl lui... Bunicul lui... dar cine?

— Nu-ți spun. Dacă mă-ntreabă, 10 iau la istorie.

Și Sanda se învârtea veselă pe călcâie. Gabriela o și apucase însă de cordon:

— Dar tu știi ce pește are capul în formă de lingură de supă, corpul ca o cratiță și coada ca o sită?

— Care e, tu? Întrebă Sanda, îngrijorată.

— Nu-ți spun. Dacă mă-ntreabă, 10 iau la științe naturale.

— N-ai decât să nu-mi spui, dar tu n-ai habar în ce an au apărut șireturile la pantofi și... și... stai să cauți în carnetel... și când a apărut cântarul! Nu... cașcavalul, nu... caviarul... așa, am găsit: catarama! Vezi că nu știi?

În prima bancă, cele două bolboroseau cu carnetelele în față, în timp ce profesoara se pregătea de examinare.

Apoi se auzi vocea profesoarei de la catedră:

— Copii, vă amintiți de excursia la care am luat parte?

— Da! răspunseră în cor copiii.

— Ce excursie, tu? se foi Sanda spre Gabriela. Tu știi?

Dar nu avu timp să audă răspunsul, căci profesoara continuă:

— Ați văzut cu toții vacile de lapte ale fermei de stat, nu-i așa?

De data aceasta, fu rândul Gabrielei să se foiască spre Sanda:

— Ce vaci, tu? Care vaci?

Colega ei se ridicase însă în picioare, cu fața strălucind de bucurie:

— Știu! Spun eu, doamna profesoară... O vacă din nordul insulelor Antile!

— Nu, doamna profesoară, știu eu, se ridică și cealaltă. De la poalele lui Kilimanjaro...

Profesoara coborî de la catedră și se apropie de cele două fete:

— Voi n-ați fost în excursie... De ce n-ați venit?

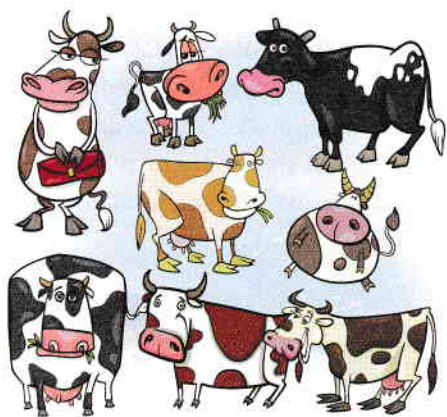
— Da, dar eu am învățat acasă, știu totul! se dezvinovăți Sanda, și începu să turuie: într-o expediție din 1827 s-a descoperit o vacă cu cinci coarne...

— Nu, doamna profesoară, nu-i așa, o întrerupse Gabriela pe Sanda. Avea doar patru coarne, și nu în 1827, ci în 1728...

Dar profesoara o opri:

— Deocamdată ne-ar interesa altceva mai simplu, mult mai simplu. De pildă, care sunt rasele de vaci cunoscute în țara noastră.

Niciun răspuns. Cele două fete își frământau

degetele. Sanda privea în tavan, iar Gabriela căuta, probabil, vacile undeva în crăpăturile **dușumelei***.

— Cine vrea să spună? se adresă doamna profesoară către clasă. Și sub ochii uimiți ai celor două, se ridicară treizeci de mâini:

— Eu! Eu! Eu!

A doua zi, la toate întrebările profesorului de fizică s-au ridicat treizeci și două de mâini.

Când le-am întâlnit din nou, premiantele noastre aveau o singură nedumerire:

„Vor fi oare în clasa a V-a treizeci și doi de premianți?”

***dușumea** – podea.

1. Alege varianta corectă pentru a completa fiecare enunț:

- a. Sanda și Gabriela se întâlnesc la: ☐ 1 septembrie; ☐ 15 septembrie; ☐ 8 octombrie.
 b. Cele două fete: ☐ sunt surori; ☐ au fost în aceeași excursie; ☐ au luat premiul III în clasa a IV-a.
 c. Fetele nu au răspuns corect la întrebarea despre vaci pentru că:
☐ nu fuseseră în excursie; ☐ le era frică să răspundă; ☐ nu au înțeles întrebarea.

2. Numerotează enunțurile următoare în funcție de ordinea cronologică a întâmplărilor din text.

- ☐ Doamna profesoară îi întreabă pe elevi despre vacile din excursie.
☐ Sanda și Gabriela se întâlnesc în prima zi de școală.
☐ Ele nu știu răspunsul la întrebarea profesoarei, dar treizeci de colegi ridică mâna pentru a răspunde.
☐ Sanda și Gabriela observă că la ora de fizică sunt ridicate treizeci și două de mâini și se întreabă dacă nu cumva toți vor deveni premianți.
☐ Cele două fete încep să se certe și să se întreacă pe diferite teme.

3. Scrie câte un cuvânt din text care se potrivește cu următoarele cerințe:

- a. un cuvânt care denumește o ființă, un lucru sau un fenomen al naturii;
 b. un cuvânt care arată însușirea unei ființe, a unui lucru sau a unui fenomen al naturii;
 c. un cuvânt care exprimă o acțiune.

4. Explică folosirea semnelor de punctuație în următorul enunț:

— Copii, vă amintiți de excursia la care am luat parte?

5. Alcătuiește trei enunțuri în care să folosești cuvintele: *î-a, la, s-a*.

6. Transcrie corect următoarele enunțuri, alegând forma potrivită:

- a. Sanda și Gabriela se **întâlnesc/întâlnește** în prima zi de școală.
 b. Ele **este/sunt** curioase să afle răspunsuri una de la cealaltă.
 c. Gabriela și Sanda **vrea/vor** să fie cele mai bune din clasă.

7. Imaginează-ți că ești personajul Sanda și că vorbești cu Gabriela.

Formulează un enunț prin care să inițiezi un dialog, o solicitare de informații și o cerere familiară.

	FB	B	S
1	3★	2★	1★
2	5★	3-4★	1-2★
3	3★	2★	1★
4	3★	2★	1★
5	3★	2★	1★
6	3★	2★	1★
7	3★	2★	1★
★ – un răspuns corect			

AUTOEVALUARE

Alege imaginea care sugerează cum te-ai simțit la finalul acestei evaluări. Motivează-ți opțiunea.

LIBRIS | We know books

CĂLĂTORIE SPRE ȘCOALA VIITORULUI

În această unitate de învățare vei studia:

Textul literar narativ • Ortografie și punctuație în redactarea de text • Inițierea și menținerea unui schimb verbal • Invitația • Formularea de solicitări formale și informale • Oferirea de informații referitoare la mediul școlar • Organizatori grafici. Diagrama Venn

U1

- ◆ Înainte de lectură. Ce îmbunătățiri ai face la școala ta, pentru ca învățarea să fie mai ușoară?
- ◆ Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.

Vlăduț și școala viitorului

de Cosmin Perța

Vlăduț începe mâine clasa a patra. E atât de entuziasmat, încât îi vine foarte greu să adoarmă. Își trage pătura peste cap și strânge tare din ochi, chemând somnul. Nu funcționează. Simte că are furnicături sub piele și un motorăș care îi toarce puternic în piept, exact ca motorul mașinii de teren a unchiului Costel, cu care a fost la munte în vacanță. Aude pași în cameră și îi e frică să nu fie mama, care să-l certe că încă n-a adormit. Pe furiș, coboară un colț al păturii și se uită cu coada ochiului. Nu e mama, ci o fetiță puțin mai mare decât el, pe care nu o cunoaște.

— Eu sunt Maria, îi spune fetița, întinzându-i mâna. Hai să-ți arăt împrejurimile!

Neîncrezător, Vlăduț se dă totuși jos din pat și își dă seama că nu e în camera lui, ci într-o sală de clasă luminoasă, în care băncile pot fi extinse pentru

a deveni, la nevoie, spații de dormit, iar tabla este, de fapt, o uriașă tabletă interactivă.

— Bun-venit la școala viitorului! îi zice Maria, cu un ton vesel. Dacă ai ajuns aici, înseamnă că ești un elev care merită să fie inițiat.

Maria e foarte grăbită, așa că Vlăduț nu apucă să răspundă. Fata îl trage după ea afară din sala de clasă, până când ajung într-o curte mare, plină de arbori și de păsări ce cântă fermecător.

— Uite, aici este spațiul nostru de recreație. Pentru a merge mai departe, trebuie să treci câte un test în fiecare spațiu pe care ți-l arăt. Ce zici, începem primul test?

— Bine, zice Vlăduț, încă furat de peisajul grădinii.

— Să presupunem că ești aici în pauză, ai două sendvișuri și lângă tine este un coleg care și-a uitat sendvișul acasă. Ce faci? A. Te faci că nu îl vezi și îți

mănânci sendvișurile pentru că urmează o zi lungă și nu vrei să rămâi flămând. Sau B. Îi dai și lui un sendviș, chiar dacă știi că nu te vei sătura, dar măcar vă veți potoli amândoi foamea.

— B, împart cu el, zice Vlăduț.

— Bravo! exclamă Maria. Ai trecut testul de generozitate. Mergem mai departe.

Nici nu apucă Vlăduț să se dezmeticească, fiindcă Maria îl și trage din nou după ea, într-un spațiu în care, prin niște pereți de sticlă, vede câțiva copii de vârsta lui cu ochelari VR* plimbându-se printr-o sală.

— Uite, aici e ora de istorie, îi spune Maria. Mereu când studiem istoria ne imersăm* vizual în spațiul civilizației pe care o studiem. Acum, de exemplu, elevii se plimbă prin Roma antică.

Nu apucă Vlăduț să înțeleagă foarte bine ce îi spune fata, că aceasta îl ia de umeri și-l întoarce spre perețele de sticlă al altei săli, în care, strânși în cerc, alți copii, ținând cărți în mână, discută și iau notițe, ghidați ca de un dirijor de o doamnă învățătoare.

— Și uite, aici e ora de lectură, îi atrage Maria atenția. Cum nicio carte nu seamănă cu cealaltă, nicio lectură nu seamănă cu cealaltă și de aceea este important să discutăm între noi despre ceea ce

citim. Iar aici, zice Maria brusc, întorcându-l rapid înspre un nou perete de sticlă, se ține ora de arte plastice.

Vlăduț cascadează ochii și vede zeci de copii care roiesc în jurul unor fântâni arteziene din care ies jeturi de acrilic* în toate culorile. Copiii își umplu palmele cu apă colorată și pictează tot spațiul din jur, în timp ce o doamnă învățătoare și un domn învățător le explică ceea ce par a fi niște reguli de bază.

— Învăță despre compatibilitatea culorilor, îl lămurește Maria. Ai mai văzut un spațiu. Ești gata de un nou test? continuă ea.

Vlăduț aprobă printr-o înclinare a capului.

— Să presupunem că ai de scris o compunere despre o vizită la piscină, dar tu nu ai fost niciodată la piscină. Ce faci? Aici nu mai ai variante de răspuns, trebuie să dai propriul răspuns.

— Păăăi, se gândește Vlăduț, aș încerca să îmi imaginez cum ar fi la piscină și aș scrie despre asta, chiar dacă nu am fost. În minte pot să fac orice, nu?

— Bravo! exclamă din nou Maria. Ai trecut testul de creativitate.

Nici nu apucă bine Vlăduț să se bucure, că se pomenește într-un alt spațiu. Câțiva copii stau la

